

HOOR HET WOORD VAN DE LEVENDE

Serie: Omkeren naar de Levende

Aarde ben je, zeggen we straks, en we tekenen met as een kruisje op je voorhoofd. As is wat overblijft na het verbranden, verteren van het levende. We hebben het gezien aan de zgn. palmtakjes. Vorig jaar symbool van hoop, van palmzondag, verwachte redding. Wat is daar van over? Van 'as' verwacht je niks meer. De confrontatie ermee toont ons de eindigheid, begrensdheid van onze mogelijkheden. Stof en as, ze doen me ook denken aan de beelden van instortende huizen in Syrië en Turkije. Huizen waar mensen lagen te slapen. Gedood onder het dak dat hen moest beschermen. In een klap: niets meer.

Het is een klap in het gezicht van onze normale verwachtingen. Het ontmaskert de illusie van maakbaarheid en toont hoe kwetsbaar we zijn. De aardbeving is een natuurramp, zo vertelde een deskundige, maar vergis je niet. Mensen zijn niet gestorven aan het schudden van de aarde, maar door de slechte constructie van appartementsgebouwen. De kennis was er, en de regels, maar die blijken ondergeschikt aan profijt en onverschilligheid. Een pijnlijk inzicht. En dit is maar een voorbeeld. Terwijl de aarde uitgeput wordt en mensen gereduceerd tot productiefactor, roepen politici ons op om te geloven in technieken en nieuwe regels. Daarom zijn er ook zoveel boze mensen, zoveel protesten en stakingen.

Psychiater Esther van Fenema schreef: "Toen we ooit de baleinen uit de samenleving trokken en het individu bevrijdden uit allerlei groepsverbanden hoopten we zelf God te worden. Als 'God' hebben we overal recht op en bepalen we zelf de grenzen." Die hoogmoed, zoals zij die elders benoemt leidt niet tot een situatie waar we beter van worden. Immers, "De samenleving vertoont rafelranden, waarbij kwetsbare groepen als eerste ten onder gaan aan de zucht van de sterkeren naar meer, beter, sneller en efficiënter. Maar allemaal smachten we naar rust, echtheid, tevredenheid en vertrouwen in plaats van wantrouwen."

De stemmen van profeten passen erg bij onze tijd. De stem van Hosea in het fragment dat we vanavond lezen roept ons op om vanuit het perspectief van de Levende naar de wereld te kijken. Toen ik dit stuk las, in de prachtige vertaling van Gerard Swüste, hoorde ik twee dingen die me raakten.

Eerst: wat hij zich voorstelt dat het volk zal zeggen: dat we niet meer 'God' zeggen tegen wat we zelf gemaakt hebben. Niet meer ons vertrouwen leggen bij de machtigen van Assyrië.

En daarna: de belofte van nieuw begin in harmonie met de natuur, zoals in de Libanon. Daar heeft de mens, het volk weer de plek ingenomen in het geheel. Drie keer klinkt die naam van dat prachtige gebergte dat elders in de bijbel zo vaak bewonderend wordt genoemd.

Komende weken horen we elke zondag de stemmen van de twaalf zgn. kleine profeten. Telkens weer benoemen zij waar het volk op het verkeerde spoor gaat, en benadrukken dat de levende trouw zal zijn, en ons blijft roepen. We worden geroepen om te luisteren. Ons oor te richten, te luisteren met ons hart. Zo gaan we zien waar we zelf deel uitmaken van een gerichtheid op wat verdeelt, onrecht zaait, uitbuit of de aarde schaadt en komen op het spoor van de belofte van de Levende. De profeet is positief in zijn verwachting van de mens. We kunnen het wel. We kunnen stil worden en horen hoe de levende in alles aanwezig is. in het groeien, het bloeien, de stralende en geurende overvloed die je ook in de natuur vindt.

Je krijgt er bijna zin in, in dat vasten, toch? Dat is ook de bedoeling. De traditie van het vasten heeft mij enkele ervaringen gegeven waardoor ik weet dat het een goede geestelijke oefening is om af te zien van dat wat mij is gaan beheersen: overvloedig eten, drinken, werken, koopjes, druk zijn, mobiele telefoons. Tijd en ruimte maken voor aandachtige aanwezigheid is geen straf, en zelfs vaak een cadeautje. Je zult van alles in jezelf en elkaar tegenkomen dat niet zo prettig is. Maar ook schep je ruimte voor waarachtigheid en liefdevolle betrokkenheid.

Dat doen we als individu, en ook samen. Vasten als gemeenschap van mensen onderweg nodigt ons uit om samen op te trekken en ervaring delen. Daar nodig ik jullie en mezelf graag toe uit: veertig dagen oefenen in luisteren, delen en ervaren wat het betekent om in te gaan op de stem van de Levende. Samen op weg naar Pasen, in navolging van die andere profeet Jezus van Nazareth. Want vergeet niet: duren zal de liefde van de Eeuwige.

Marcel Elsenaar